

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه هیات عمومی

کلاس پرونده: ۰۰۳۳۹۹
شماره پرونده:
دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹-۵۸۱۱۰۳۴
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۶/۰۸
پیوست:

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره دادنامه: 140109970905811036
تاریخ دادنامه: ۱۴۰۱/۰۶/۰۸
شماره پرونده: ۰۰۳۳۹۹

مرجع رسیدگی: هیات عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: خانم مهلا ایرانمنش

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بند ۱-۵۰ ذیل ماده ۵۰ آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب شصت و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۴

گردش کار: شاکی به موجب دادخواستی ابطال بند ۱-۵۰ ذیل ماده ۵۰ آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب شصت و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۴ را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است که:

" همان گونه که مستحضریذ مرخصی بدون حقوق و ماموریت آموزشی فقط ویژه پرسنل رسمی و پیمانی است و پرسنل قراردادی و شرکت از آنجایی که جز پرسنل دولت و مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری به حساب نمی آیند و زیرمجموعه صندوق تامین اجتماعی هستند در نتیجه مرخصی بدون حقوق و ماموریت آموزشی ندارند. همچنین نیروهای رستهی و پیمانی نیز تا ۴ سال بعد از آغاز به کار حق اخذ ماموریت آموزشی را ندارند. اکثر دانشجویان در مقطع دکتری تخصصی متاهل هستند که مجبورند برای پیشبرد و تامین هزینه های افسار گسیخته زندگی اشتغال داشته باشند که بتوانند بخشی از مخارج زندگی را مانند اجاره های سربه فلک کشیده منزل، هزینه خورد و خوراک و درمان را تامین نمایند و در شرایط کرونا، تحریم و فشارهای اقتصادی و خطر فقر ۱۴ میلیون تومانی آیا می شود فقط با کمک هزینه تحصیلی ماهی ۴ میلیون تومان بدون حق اشتغال به زندگی ادامه داد؟ در کدام یک از تعالیم دینی و شریعت ما تلاش برای کسب روزی حلال و تامین مخارج خانواده تخلف معرفی شده است و دانشجو را از حق تحصیل محروم کرده است؟

طی نامه شماره ۱۳۹۹/۰۹/۰۶-۵۸۱۱۰۳۴-۶۰۰۳۳۹۹ رئیس دانشگاه علوم پزشکی کرمان «تحصیل هم زمان با اشتغال به کار در مقطع دکتری تخصصی آموزشی و پژوهشی ممنوع بوده و دانشجو بایستی» به صورت تمام وقت در مقطع مذکور به تحصیل بپردازد و پرداخت کمک هزینه تحصیلی منوط به حضور تمام وقت دانشجو در گروه آموزشی و انجام فعالیت های متوله می باشد و تحصیلات تکمیلی مکلف است از کلیه کارکنان رسمی و پیمانی در حال تحصیل مرخصی بدون حقوق و ماموریت آموزشی، از کارکنان قراردادی انتخاب بین کار و تحصیل و در خصوص نیروهای شرکتی باید انصراف به تحصیل خود را به معاونت آموزشی تحویل دهند در غیر این صورت از ادامه تحصیل جلوگیری به عمل می آید» ابلاغ گردیده است. طی نامه شماره ۱۴۰۰/۰۴/۱۵-۳۴۵۶۱۰۱۰۱۴۰۰ مقرر گردیده است از ادامه تحصیل دانشجویانی که هم زمان با تحصیل مشغول به کار می باشند جلوگیری به عمل آید.

طی نامه شماره ۱۴۰۰/۰۵/۲۴-۱۹۷۴۴۱۰۱۰۱۴۰۰ ضمن اشاره به جلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه دانشجویان اخراج و حق هرگونه مرخصی تحصیلی و اقدام آموزشی سلب گردید و مراتب اخراج طی نامه شماره ۱۴۰۰/۰۸/۸-۲۲۸۰۲۰۱۰ به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی همراه با اسامی افراد ارسال گردید. با عنایت به این شرح وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طی تماس تلفنی یا کتبی (هیچ مدرکی در اختیار قرار نمی دهند) از دانشگاه علوم پزشکی کرمان خواستار لغو اخراج و معرفی دانشجویان به شورای انضباطی دانشجویان شده است لذا طی نامه شماره ۱۴۰۰/۰۸/۲۹-۳۳۱الف-ک-م-۱۴۰۰ کلیه دانشجویان معرفی شده جهت مصاحبه و تفهیم تخلف به دبیرخانه شورای انضباطی دانشجویان دانشگاه معرفی شده اند. در این مرحله طی مذاکرات با مسئولین معاونت دانشجویی و شورای انضباطی اینطور وعده داده شد که تخلف دانشجویی صورت گرفته است و بخت اخراج منتفی است و قرار بود طی جلسه ای به تاریخ ۱۰ آذر ماه دانشجویان اخراجی برای دفاعیات نهایی و تصمیم گیری به شورای انضباطی بروند که به ناگهان یک هفته زودتر از موعد گفته شد که جلسه بدون حضور دانشجویان و تنها با حضور مسئولین شورای انضباطی و معاونت آموزشی و بازرسی دانشگاه تشکیل شده و رأی به این داده شده که تصمیم گیری در این مورد حیظه فعالیت معاونت دانشجویی و شورای انضباطی نیست و لذا دوباره پرونده به معاونت آموزشی جهت تصمیم گیری ارجاع شده است. در نهایت بعد از نامه نگاری های متعدد طی نامه شماره ۱۴۰۰/۰۴/۳۱-۲۲۱۲۴۳۱۰۱۴۰۰ دانشجویان ورودی ۹۸ به بعد از تحصیل محروم شدند. همان گونه که مستحضریذ حق تحصیل یکی از حقوق اساسی افراد بوده که اصل ۳۰ و بند ۳ اصل ۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز موید این مهم می باشد و حکم مندرج در این مقرر ها مغایر با بندهای ۲، ۳، ۴، ۵، ۱۷، ۲۳، ۲۴ و ۲۶ سیاست های کلی نظام اداری و مورد دانش گرای و شایسته سالاری و همچنین مغایر با بندهای ۷، ۹ و ۱۴ و اصل سوم و بیستم قانون اساسی مبنی بر حمایت یکسان از آحاد جامعه و بهره مندی همگان از حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می باشد. لذا ابطال بند ۱-۵۰ از آیین نامه مورد شکایت که دستاویز مسئولین دانشگاه در جهت اخراج دانشجویان بوده، مورد استدعاست.

متن مقرر در مورد شکایت به شرح زیر است:

" آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی:

قَلَّا تَتَّبِعُوا الْهَوَىَٰ أَن تَعْدِلُوا

دادنامه هیات عمومی

کلاس پرونده: ۰۰۰۳۳۹۹

شماره پرونده:

دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۰۳۶

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۶/۰۸

پیوست:

فصل نهم: سایر مقررات

۵۰-۱- تحصیل در مقطع دکتری (Ph.D) تمام وقت می باشد. بنابراین هرگونه اشتغالی غیر از تحصیل برای دانشجو ممنوع است. در زمان ثبت نام بایستی عدم اشتغال دانشجو احراز شود. افراد شاغل ملزم به ارائه مأموریت آموزشی یا مرخصی بدون حقوق می باشند. چنانچه در هر مرحله ای از تحصیل مشخص شود که اطلاعات ارائه شده توسط دانشجو در مورد وضعیت اشتغال نادرست بوده است، قبولی وی کان لم یکن می باشد و از ادامه تحصیل وی جلوگیری خواهد شد. " در پاسخ به شکایت مذکور مدیرکل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۴۰۱۳۲۵-۱۰۷۷۴۷ به طور خلاصه توضیح داده است که:

" به استحضار می رساند دوره دکتری تخصصی (Ph.D) یکی از بالاترین مقاطع تحصیلی آموزشی دانشگاهی است که به اعطاء مدرک می انجامد و این مقطع مجموعه ای از فعالیت های آموزشی، پژوهشی و فناوری است. به موجب ماده ۳ آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی مصوب شصت و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی دوره مزبور دارای دو مرحله آموزشی و پژوهشی می باشد. دانشجو در طول دوره آموزشی لازم است علاوه بر گذراندن دروس تخصصی رشته مربوطه (در قالب دروس نظری، علمی، کارآموزی و کارورزی مطابق برنامه آموزشی مربوطه) در آموزش دانشجویان مقطع تحصیلی پایین تر نیز مشارکت داشته باشند و در پروژه های تدوین شده توسط اعضای هیات علمی گروه مربوطه مشارکت فعال نمایند.

لازم به توضیح است دانشجویان از نیمسال دوم مرحله آموزشی، ملزم به انتخاب استاد راهنمای پژوهشی و تدوین پروپوزال پژوهشی خود می باشند این دانشجویان پس از پایان مرحله آموزشی لازم است در آزمون جامع شرکت نمایند و در صورت قبولی در این آزمون که شامل بخش های کتبی و عملی می باشد، اجازه شروع مرحله پژوهشی را خواهند داشت. در مرحله پژوهشی دانشجو بایستی به طراحی و اجرای یک فرایند و با تولید یک محصول که دارای نوآوری و ویژگی های جامعه نگری و حل مسئله باشد، بپردازند. کلیه فعالیت های دانشجو در عرصه پژوهش تحت نظارت استاد راهنما می باشد. بنابراین با توجه به اینکه مقطع دکترا عالی ترین مقطع تحصیلی دانشگاهی است و اکثر فارغ التحصیلان این مقطع برای عضویت در هیات علمی و تربیت و آموزش دانشجویان مقاطع پایین تر تحصیل می نمایند بنابراین برای اجرای صحیح مراحل مذکور تحصیل در دوره دکتری تخصصی (Ph.D) تمام وقت بوده و هرگونه اشتغالی غیر از تحصیل برای دانشجو ممنوع است.

شایان ذکر است که در بند ۱ اقدامات ملی نقشه جامع علمی کشور مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز بر تمام وقت بودن فعالیت دانشجویان دکترا با تامین هزینه های تحصیلی و معیشتی ایشان تأکید شده است و در این راستا به اختصاص پژوهانه برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی در جهت حمایت از پایان نامه ها و فعالیت های پژوهشی ایشان با نظارت استادان راهنما تأکید گردیده است. اشاره می نماید با توجه به تمام وقت بودن تحصیل در مقطع دکترا این دانشجویان در طول دوره تحصیل مشمول دریافت کمک هزینه تحصیلی و سایر مزایای دانشجویی از قبیل وام و ... می باشند. صرف نظر از مراتب مذکور، به موجب قانون ممنوعیت ادامه تحصیل کارگزاران کشور، در ساعات اداری از تاریخ تصویب این قانون اشتغال و ادامه به تحصیل کارگزاران شاغل در جمهوری اسلامی ایران اعم از قوه مجریه، قوه مقننه و قوه قضاییه و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکت های تابعه دولت و کلیه موسسات که به نحوی از بودجه عمومی کشور استفاده می نمایند در ساعات اداری روزهای کاری هفته در داخل و خارج کشور ممنوع می باشد و متخلفین به انفصال موقت از خدمت از یک سال تا سه سال محکوم می شوند.

تبصره ۱- ادامه به تحصیل تمام وقت کارکنان با استفاده از مأموریت یا مرخصی یا تعیین جانشین ایشان به شرطی مجاز است که هم زمان با تحصیل اشتغال اداری نداشته باشند. مضافاً به اینکه به موجب ماده ۶۱ قانون مدیریت خدمات کشوری نیز اعزام کارمندان دستگاه های اجرایی از زمان تصویب این قانون برای طی دوره های آموزشی که منجر به اخذ مدرک دانشگاهی و یا معادل آن می گردد در داخل و خارج از کشور با هزینه دستگاه های مربوطه و استفاده از مأموریت آموزشی ممنوع می باشد. بنابه مراتب فوق رد شکایت مورد استدعاست. "

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۸ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیات عمومی

اولاً: بر مبنای بند سوم اصل سوم و اصل سیام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تحصیل حقی است بنیادین عموم شهروندان و منع آن براساس قسمت اخیر ماده ۱ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۳ جز با مجوز قانونی امکانپذیر نیست. ثانیاً: براساس فراز ابتدایی اصل بیست و هشتم قانون اساسی مقرر شده است که: «هرکس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند...» و بر مبنای اصل یادشده، حق بر اشتغال و حق بر داشتن شغل و آزادی انتخاب شغل به عنوان یکی دیگر از حقوق بنیادین شهروندان به صراحت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شناسایی شده است. بنا به مراتب فوق، اطلاق بند ۱-۵۰ ذیل ماده (۵۰) آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب شصت و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۴ صرفاً از آن جهت که متضمن ممنوعیت اشتغال

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه هیات عمومی

کلاس پرونده: ۰۰۲۳۹۹

شماره پرونده:

دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۰۲۶

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۶/۰۸

پیوست:

دانشجویان مقطع دکتری در اوقاتی است که موظف به حضور در دانشگاه نیستند و مانع از اشتغال آنها به مشاغل می‌شود که تعارضی با تحصیل تمام وقت آنان در مقطع دکتری ندارد. خارج از حدود اختیار مرجع تصویب‌کننده آن و خلاف قانون است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب ابطال می‌شود.

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

دیوان عدالت اداری - تهران - بزرگراه ستاری - بلوار شهید مخبري - نبش خیابان ایران زمین - ساختمان دیوان عدالت اداری - تلفن: داخلی (۷۵۳۵) - ۰۲۱ - (۵۱۲۰۰)